

موضوعی برای پژوهش؛

آیا حضور سگ‌های ولگرد در یک منطقه باعث کاهش جمعیت جوندگان و در پی آن کاهش جمعیت پرندگان شکاری می‌شود؟

یادداشت

محمد رضا کشفی

دانش آموخته ارشد تنوع زیستی، دانشگاه تهران
smrkashfi@gmail.com

می‌آمد با توجه به اینکه در مناطق اطراف تهران هیچ سگ ولگردی دیده نمی‌شود، تنوع و فراوانی جوندگان می‌تواند به علت عدم حضور سگ‌های ولگرد نیز باشد؛ که این موضوع می‌بایست مورد مطالعه و پژوهش قرار گیرد.

سگ‌های ولگرد، با شکار مستقیم جوندگان، خرگوش‌ها (از جمله پایکا)، نوزاد چهارپایان (قوچ، میش، کل، بز، آهو، جیبر و گراز) و همچنین ناامن کردن زیستگاه‌ها برای این حیوانات سبب کاهش جمعیت آن‌ها می‌شوند. سگ‌های ولگرد همچنین با تغذیه از لاشه‌ی حیوانات که غذای مهمی برای لاشخورها و عقاب‌ها هستند، شرایط را برای زیست و بقای پرندگان شکاری

در روز بیست و هشتم آبان ماه، به پارک ملی خجیر در نزدیکی تهران سفر کردیم. مسیر پیمایش از محیط‌بانی به سمت سد ماملو بود. از ابتدای مسیر حضور خوب و متنوع پرندگان شکاری جلب توجه می‌کرد. بعد از کمی پیاده‌روی متوجه حضور زیاد جوندگان در اطراف مسیر و دقایقی مشغول مشاهده و عکاسی شدیم. جوندگان بیشتر از خانواده جردها و خانواده جریل‌ها بودند. حضور قابل توجه جوندگان و پرندگان شکاری تا دریاچه سد ماملو ادامه داشت. با توجه به اینکه من از حدود یازده سال پیش تا به حال، در شرق تهران مشغول به پرندنگری و عکاسی از حیات وحش بوده‌ام، این مشاهده برایم بسیار جالب بود. به نظر

به طور دوچندان محدود می‌کنند. کشور ایران یکی از مسیرهای اصلی عبور پرندگان شکاری است، که بعضاً جزء گونه‌های تهدید شده و در خطر انقراض به حساب می‌آیند. برای درک بهتر مخاطبین از تنوع و تعداد پرندگان شکاری موجود در ایران، نتایج پروژه شمارش پرندگان شکاری در گلوگاه مازندران قابل توجه است. در دو سال اخیر، ما در کارگروه حفاظت باشگاه پرندنگری ایرانیان به کمک داوطلبین و اعضا، پروژه‌ای آزمایشی را به منظور شمارش پرندگان شکاری در یکی از گلوگاه‌های اصلی عبور این پرندگان اجرا کردیم؛ که نتایج قابل توجهی دارد. در سال اول، ۳۸ روز شمارش انجام شد؛ ۲۷ گونه پرند شکاری مشاهده و تعداد بیش از ۱۲ هزار عقاب بزرگ (شامل: عقاب صحرائی، عقاب شاهی، عقاب خالدار بزرگ، عقاب خالدار کوچک، عقاب دریایی دم سفید، عقاب مارخور) شمارش شدند. در سال جاری نیز با تعداد نفرات بیشتر این پروژه شکل گرفت؛ که ۳۰ گونه پرند شکاری و تعداد بیش از ۳۰ هزار عقاب بزرگ شمارش شدند. این تعداد بخش کمی از پرندگان شکاری است که هر ساله در فصل

مهاجرت (مهاجرت بهاره و پاییزه) از ایران عبور می‌کنند. تعدادی از این پرندگان نیز در ایران زمستان‌گذرانی داشته‌اند و حضور پرندگان که بخش عمده‌ای از غذای آن‌ها را تشکیل می‌دهد در موفقیت مهاجرت، زمستان‌گذرانی و بقای آن‌ها تاثیر بسزایی دارد.

لذا هر گونه تخریب زیستگاه و کاهش جمعیت پرندگان، می‌تواند جمعیت پرندگان شکاری را به شدت تحت تاثیر قرار داده و حتی در دراز مدت سبب تغییر مسیرهای مهاجرتی این پرندگان شود. در نهایت حذف شدن این گونه‌های جانوری می‌تواند موجب اختلال در روندهای طبیعی اکوسیستم شود.

در نتیجه، برای جلوگیری از اتفاقات ناخواسته طبیعی و همچنین استفاده پایدار از منابع زیستی همچون پرندگان شکاری در جهت اقدامات مطالعاتی، گردشگری و جلوگیری از تحمیل هزینه‌های ناخواسته کنترل آفات، در صورت حذف گونه‌های ارزشمندی همچون پرندگان شکاری، بایستی اقدامات حفاظتی در دستور کار ارگان‌های متولی از جمله سازمان حفاظت محیط زیست قرار گیرد.

